

Aktuální | Rozhovory | „Poezie je jako květina na hrobě“

„Poezie je jako květina na hrobě“

Internetový magazín Femag.cz přinesl rozhovor s oceňovanou portugalskou básnířkou a překladatelkou (nejen) Shakespeara a Emily Dickinson Anou Luísou Amaral. Při své návštěvě Prahy u příležitosti 28. Festivalu spisovatelů Ana Luísa Amaral příjemně překvapila diváky, kteří měli poprvé možnost se s jejím dílem seznámit v češtině (ukázka z poezie k přečtení [zde](#)). Publikujeme výběr z rozhovoru, který pořídila Alžběta Mojžíšová.

Co vás inspirovalo k psaní poezie?

Vlastně všechno a nic. Psávala jsem básně odjakživa, ještě jako dítě. Psaní poezie v sobě skrývá tajemství, které nedokážeme pochopit, nikdo z nás. Samozřejmě je to otázka řemesla, techniky a gramatiky, ale také je v tom kus tajemství.

A z čeho čerpáte inspiraci?

Co mě inspiruje? Může to být cokoli. Může to být strom, úsměv, moje dcera, samota, politika... Je to vlastně celý svět.

Jak byste popsala svou poezii? Je na vašem stylu psaní něco typického?

Můžu říct, co říkají kritici... *(smích)*

...a co si myslíte vy?

O své vlastní poezii... je složité ji nějak charakterizovat. Myslím si, že u mě je to od začátku otázka syntaxe. Myslím si, že každý jazyk má své limity. Jsou hranice, které pokud překročíte, sklouznete do nepochopitelnosti, ba hlouposti. Ale jsou hranice, které když překročíte, dostanete se do říše zvláštnosti, což je dobře. Dotkne se vás to, zneklidní. Ne ve smyslu, že by vás to rozčílilo, ale dokáže to s vámi pohnout, skutečně zasáhnout. Já se tam dostávám pomocí hry se syntaxí. Pohrávám si s hranicemi vlastního jazyka. Nedělám to účelově. Děje se to skrze hudbu, rytmus.

Mohla byste říct něco víc o svém tvůrčím procesu? Je to tak, že cítíte „nutkání“ psát, nebo se někdy k textu postupně vracíte a upravujete ho?

To záleží. Někdy prostě píšu. Když máte ten dar, když máte to štěstí, tak to může být otázka několika minut. A někdy se to stane během noci, když je kolem opravdové ticho... Když vytvoříte ty správné podmínky, básně samy přicházejí.

A nosíte s sebou vždycky kousek papíru? Abyste si básně mohla zapsat?

Vždycky. Nedokážu psát na počítači. Ne básně. Potřebuju cítit papír. A tužku. A pak teprve je někdy upravuji na počítači. Jejich vizuální podobu. Věřím, že poezie začíná v těle. Naše mysl patří k tělu. Nemůžeme oddělit emoce od rozumu. Feminismus tohle věděl ještě dávno předtím, než se tím začala zabývat věda.

Zmínila jste feminismus — jak chápete slovo „feminismus“? Co pro vás feminismus znamená?

První věc, co mě napadá — a pokud bych měla feminismus popsat jedním výrazem – jsou to lidská práva. Je to prosté. Zaprvé, feminismus není namířen proti mužům. Zadruhé, nesnaží se o obrácení rolí — nahnat muže do domácnosti a ženy do práce — a podobné stereotypy.

Je to v Portugalsku stále aktuální? Tyto stereotypy o feminizmu?

Ano, je. Ale nejen v Portugalsku. Svět, to není jen Evropa. Jsou to další země, například i Saudská Arábie, kde mohou ženy být stále ještě ukamenovány k smrti.

Takže pro vás je feminismus celosvětový?

Rozhodně. Podle mě neexistuje feminismus, ale feminizmy. „Žena“ je velmi vyprázdňený pojem. Existují „ženy“ — v množném čísle. A všechny se od sebe nádherně vzájemně lišíme. Stejně jako se liší muži a ženy, my všichni se navzájem lišíme jeden od druhého. Například nelze srovnávat situaci ženy z Amsterdamu se ženou například z Thajska. Na některých věcech se samozřejmě shodnou všechny feminizmy – například na posílení žen. Jejich viditelnosti.

(...)

Proč je podle vás poezie vnímaná jako méně populární, méně přístupná?

Myslím si, že je těžší ji uchopit.

...ale zároveň jste říkala, že je více emoční, takže možná je snazší se na ni naladit?

Ano. Ale je těžší k pochopení než beletrie. Ale jakmile ji pochopíte, dotkne se vás více, protože v pouhé jedné větě dokáže shrnout to, co by jinak bylo potřeba vyjádřit na čtyřech nebo pěti stranách. Poezie je

spojena s něčím prapůvodním v nás. Nevím, kdy vznikla poezie. Ale myslím si, že to bylo někdy v začátcích lidstva, možná v době, kdy lidé začali pokládat květiny na hroby svých předků. Ty květiny byly nadbytečné. Můžete prostě vyhrabat díru a do ní pohřbít tělo, k čemu květiny?

Takže poezie je jako květina na hrobě?

Ano. Jde o symboliku. Krásu. A vzpomínky. Proto diktátorské režimy zavírají básníky. Nemají sice pušky, nemají zbraně, jejich jedinou zbraní je slovo, ale slovo má velkou moc. A to, co poezie se slovem dokáže, je vtěsnat do pár slov všechno. A to může být smrtící. Politický diskurs stojí na jednoznačnosti, zatímco poezie má v sobě rozporuplnost, kterou nedokážou uchopit. Uvedu příklad ze své země. Portugalská básnířka Sophia de Mello Breyner napsala krásnou větu v jedné básni — „starý sup brousí svá pera“. Ta báseň byla zakázaná. I když je v ní jen tohle. Salazar, náš tehdejší diktátor, měl totiž nos jako sup. Když si to přečtete bez kontextu, řeknete si „fajn, píše něco o ptákoví“, ale bylo to symbolické. A v tom je síla poezie. Že za určitých okolností dokáže povstat a nést určitý význam. A třeba za dalších sto let může mít jiný význam.

(...)

Alžběta Mojžíšová

Celý rozhovor najdete na stránkách online feministického magazínu Femag.cz.